

N:o 184.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående upplåtande af vissa områden från förra öfverstlöjtnantsbostället Kungs Norrby kungsgård i Östergötlands län; gifven Stockholms slott den 31 mars 1911.

Under återopande af bilagda utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att de till förra öfverstlöjtnantsbostället 10 mantal Kungs Norrby kungsgård i Brunneby socken af Östergötlands län hörande, i statsrådsprotokollet närmare angifna och med n:r I—XXII betecknade lägenheter må, med undantag hvad beträffar lägenheterna Skepphus n:r XII med Björklund n:r XI och Herrängen n:r XXI med Lilla Herrängen n:r XXII af de öfver dessa lägenheter ledande, vid laga skifte afsatta vägar, hvar för sig från egendomen i vederbörlig ordning afskiljas med iakttagande, att lägenheterna n:r XI och XII skola utgöra en lott, lägenheterna n:r XVII och XVIII likaledes en lott samt lägenheterna n:r XXI och XXII jämväl en lott, samt upplåtas enligt kungl. kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärfva egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande af de i kungl. brefvet till domänstyrelsen samma dag i fråga om tillämpningen af berörda grunder meddelade närmare bestämmelser, därvid förbehåll bör göras om rätt för lägenheten n:r XIV till utfartsväg öfver n:r XIII på sätt i statsrådsprotokollet närmare angifves, hvarjämte bör uppställas i samma protokoll anmärkta förbehåll i fråga om lägenheterna n:r XI och XXII.

De till ärendet hörande handlingar jämte kartor skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Oskar Nylander.

*Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31
mars 1911.*

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve TAUBE,
Statsråden: PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 SWARTZ,
 grefve HAMILTON,
 MALM,
 LINDSTRÖM,
 NYLANDER,
 VON SYDOW,
 VON KRUSENSTIERNA.

Departementschefen, statsrådet Nylander, anförde vidare.

Vid en år 1908 å förra öfverstlöjtnantsbostället 10 mantal Kungs Norrby kungsgård i Brunneby socken af Östergötlands län hållen uppskattningsförrättning för förnyad utarrendering från den 14 mars 1911 af nämnda egendom, som lämnar mer än 600 kronor i årligt arrende, har förslag väckts om afsöndring och försäljning af lägenheter från egendomen.

Med underdånig skrifvelse den 7 april 1910 har domänstyrelsen underställt det väckta förslaget Eders Kungl. Maj:ts pröfning och därvid öfverlämnat instrument öfver berörda förrättning, en af förste landtmä-

taren Joh. Er. Linder år 1908 upprättad karta öfver egendomens inägor med beskrifning, en af kommissionslandtmätaren G. W. Müntzing samma år upprättad karta, upptagande till försäljning föreslagna lägenheter, samt öfriga till ärendet hörande handlingar.

Af handlingarna inhämtas, bland annat, följande.

Egendomen, som är belägen 0,3 mil från Borensbergs järnvägsstation och 2,3 mil från Motala, innehåller 471 hektar 82,5 ar inägor, hvartill kommer utmark, som till en del är afsatt till kronopark.

Å egendomen finnas flera torp och med innehafvarna tillhöriga hus bebyggda lägenheter. En del af dessa äro belägna söder om Göta kanal, nämligen torpen Korsbäcken, Labacken, Skepphus, Bibelhus, Skogen, Pattvik och Herrängen samt lägenheterna Björklund, Björknäs äfven kallad Björklund, Grönbacken, Brunnstorp och Lilla Herrängen.

Då nämnda torp och lägenheter vore belägna på alltför stort afstånd från hufvudgården för att lämpligen fortfarande tillhöra densamma, hvilket äfven gällde i afseende å annan på samma sida om kanalen belägen, egendomen tillhörande jord, hafva uppskattningsmännen föreslagit afsöndring och försäljning af följande lägenheter, hvilka enligt uppskattningsmännens mening sannolikt skulle blifva begärliga för småbrukare och dylika.

Lägenheter bebyggda med innehafvarna tillhöriga hus:

Lägenhetens namn	Innehafvarens namn	Ago- figur å Münt- zings- karta	A r e a l			Saluvärde (värde å ståndskog inberäk- nadt) kronor
			tomt och åker hektar	äng hektar	afrös- nings- jord hektar	
Björklund n:r IX	fjärdingsmannen A. W. Lindh	31	0.50.7	— —	— —	655
Björklund n:r XI, äfven kallad Björknäs.....	järnvägsarbetaren P. J. Andersson	54, af 55	0.05.0	— —	0.01	70
Grönbacken n:r XIV	snickaren Anders Eriks- son	129, 130	0.28.5	— —	0.02.1	350
Brunnstorp n:r XVII och XVIII	J. W. Isaksson	138—143	0.72.8	— —	3.01	1.245
Lilla Herrängen n:r XXII	arbetaren Per Johan Jans- son	220, 221	0.13.1	0.08	— —	175

Torplägenheter, bebyggda med kronan tillhöriga hus:

Torpets namn	Ägofigurer å Müntzings karta	A r e a l				Saluvärde (värde å ståndsskog inberäk- nad) kronor
		tomt och åker hektar	äng hektar	afrös- nings- jord hektar	impedi- ment hektar	
Korsbäcken n:r I	8—24	2,42.8	0.23	2,52.0	0.04.8	2.700
Labacken n:r X	32—49, 52, af 50 och af 51	6,35.8	2.23	2,88.5	0.06.5	4.755
Skepphus n:r XII	56, 58—116, af 55 och af 117	7,26.5	1,82.5	12,76.8	0.05.7	6.070
Bibelhus n:r XIII	118—128, 131, af 117	2,57.2	0.17.4	4,83.9	0.04.6	2.150
Skogen n:r XVI	145—156 a	2,55.7	0,58.5	3,54.0	0.11.3	2.120
Pattvik n:r XIX	165—208	9,06.6	4,88.0	11,49.8	0.19.6	10.790
Herrängen n:r XXI	209—219, 222—225	16,23.8	1,45.4	— —	0,25.0	11.090
Obebyggda lägenheter:						
Lägenheten n:r II	2, 3, af 6	0,34.6	0,00.9	— —	— —	355
» » III	4, af 6	0,33.0	0,03.0	— —	0,00.6	360
» » IV	5, af 6	0,26.8	0,02.8	— —	— —	300
» » V	25—27, af 28, af 29 och af 30	1,20.4	0,43.8	— —	0,01.6	1,215
» » VI	af 28, af 29 och af 30	0,18.0	0,70.9	— —	— —	990
» » VII	af 28, af 29 och af 30	0,03.8	0,80.0	— —	— —	655
» » VIII	af 29 och af 30	— —	0,71.9	— —	— —	515
» » XV	132—136, af 117	1,49.1	— —	2,50.0	0,02.3	1,070
» » XX	157—161	0,62.1	— —	— —	— —	375

Af dessa äro lägenheterna n:r II—VIII samt Korsbäcken n:r I och Björklund n:r IX belägna i närheten af Borensberg.

Härjante skulle enligt förslaget en del vägar afsättas för allmänt behof, nämligen ägofigurerne n:r 7, 43, 53, 57, 93, 118, 137, 144 och 217 samt delar af n:r 50 och 51.

För de bebyggda lägenheterna hafva, i händelse desamma skulle finnas böra bibehållas, ansetts böra utgå följande afgälder till hufvudgården, nämligen för Björklund n:r IX 20 kronor, för Björklund n:r XI 5 kronor, för Grönbacken 15 kronor, för Brunnstorp 25 kronor, för Lilla Herrängen n:r XXII 10 kronor, för Korsbäcken 170 kronor, för Labacken 200 kronor, för Skepphus 165 kronor, för Bibelhus 130 kronor, för Skogen 100 kronor, för Pattvik 260 kronor och för Herrängen n:r XXI 430 kronor.

Efter emottagande af sådana förelägganden, som omförmälas i 6:te punkten af nådiga skrifvelsen till domänstyrelsen den 25 september 1896 angående bestämmelser att tjäna till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner, hafva ofvanbemälda innehafvare af de fem med dem tillhöriga hus bebyggda lägenheter förklarat sig villiga att inköpa en hvar den honom hembjudna lägenheten mot köpeskillning motsvarande saluvärdet att gäldas under loppet af 10 år med en tiondel årligen, hvarför borgen aflämnats.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande har biträdt uppskattningsmännens förslag.

Uti infordradt yttrande har domänintendenten i länet meddelat, att de nuvarande innehafvarna af torpen Labacken, Skepphus, Bibelhus, Skogen, Pattvik och Herrängen, nämligen G. A. Lundgren i Labacken, David Fornander i Skepphus, L. J. Larsson i Bibelhus, A. J. Andersson i Skogen, G. A. Jænsen i Pattvik samt David Andersson i Herrängen, äga sådana förutsättningar i fråga om rätt till hembud vid torpens försäljning, som omförmälas i punkt 8 af nådiga kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärfva egna hemslägenheter från vissa kronoegendomar.

I förberörda underdåniga skrifvelse har domänstyrelsen vidare anført, att vattenfallsstyrelsen enligt yttrande, som den 4 april 1910 kommit domänstyrelsen tillhanda, ej haft något att mot förslaget erinra.

Domänstyrelsen har med åberopande af den närmare utredning ifråga om de till gemensamt behof föreslagna vägarna, som styrelsen låtit genom af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnad landtmätare verkställa, förklarat sig anse, att uppskattningsmännens förslag borde undergå följande ändringar, nämligen. Den del af den med ägofiguren n:r 7 betecknade vägen, som ligger öster om järnvägen och har en areal af 140 kvadratmeter, borde utgå som väg och läggas till lägenheten Korsbäcken n:r I, den väster om järnvägen belägna delen af vägen med en areal af 320 kvadratmeter borde säljas med samma lägenhet såsom behöflig utfartsväg därtill. Vägen n:r 43 med en areal af 850 kvadratmeter borde anses såsom lägenheten n:r X Labackens enskilda tillhörighet och försäljas med denna lägenhet utan skyldighet att upplåta vägområdet till allmänt begagnande. De med ägofigurerna n:r 53, 118, 137 och 144 betecknade vägar vore vid laga skifte afsatta vägar, hvarför de ej kunde beröras af försäljningen af ifrågavarande lägenheter; detsamma vore förhållandet med den skogsgata, som vore utmärkt öfver ägofigurerna n:r 50 och 51, samt den med n:r 217 betecknade vägen, hvil-

ken sistnämnda vore allmän landsväg. De af ägofigurerna n:r 57 och 93 upptagna vägarna, med en areal, den förra af 960 kvadratmeter och den senare af 500 kvadratmeter, borde ingå i arealen till lägenheten n:r XII och borde lägenheten n:r XIV Grönbacken tillerkännas rätt till utfartsväg öfver lägenheten n:r XIII i gränsen mellan ägofigurerna n:r 128 och 131.

Af sagda utredning framgår vidare, att i de områden, som enligt uppskattningsmännens afsöndringsförslag lägenheten n:r XI eller Björknäs skulle omfatta, ingår, såsom å Müntzings karta med blyerts angifvits, del af en vid år 1875 å Hvisselmyra m. fl. fastigheter fastställt laga skifte utlagd ägoväg för förbindelse mellan angränsande egendomen Fridensbergs ägor, midt å hvilken väg lägenhetens stugubyggnad är uppförd, att hvad lägenheterna n:r XXI och XXII beträffar, den väg, som nu å marken finnes upptagen, gående å Müntzings karta från landsvägen figuren n:r 217 nordost om och utefter ägofigurerna n:r 222, 221 och 220 inom det Herrängen vid laga skifte å Örstorp och Herrängen tillagda ägoskifte, är å laga skifteskartan utmärkt till sin norra del på samma sätt som nu å marken, men till sin södra del såsom å Müntzings karta med blyerts är angifvet, hvarigenom lägenheten n:r XXII skulle blifva helt och hållet förstörd och inkräkning jämväl ske på området för lägenheten n:r XXI, samt att enligt vederbörande landtmätares mening nu anmärkta förhållanden emellertid skulle kunna genom landtmäteriförrättning ändras, så att lägenheterna Björklund eller Björknäs n:r XI samt Herrängen n:r XXI och Lilla Herrängen n:r XXII skulle kunna säljas såsom de å sistberörda karta finnas upptagna.

För egen del anför domänstyrelsen följande. Med afseende å hvad ofvanberörda utredning gäfvit vid handen kunde styrelsen icke biträda uppskattningsmännens förslag om särskild föryttring af lägenheterna n:r XI och XXII, och då styrelsen ej kunde förorda, att kronan nu för att bilda själfständiga lägenheter af desamma borde gå i författning om och bekosta utbrytning af ofvanomförmälda vägar genom ägoutbyte, som af vederbörande landtmätare torde hafva afsetts med de af honom omnämnda landtmäteriförrättningar, syntes det styrelsen, som funnit det ej vara lämpligt att bibehålla lägenheterna i kronans ägo, då ägoskifteå i öfrigt, hvarå de vore belägna, såväl till kronans fördel som för egna hems bildande kunde upplåtas, som om annan utväg ej finnes, än att lägenheterna med den del af för dem föreslagna områden, som icke upptoges af förberörda skiftesvägar, finge tilläggas angränsande lägenheter, hvilka ifrågasatts till försäljning, nämligen n:r XI till n:r XII och n:r XXII till n:r XXI. Saluvärdena å lägenheterna n:r XII och

XXI borde i sådant fall ökas till respektive 6,140 kronor och 11,265 kronor, hvarjämte vid försäljningen af de sålunda sammanslagna lägenheterna vederbörande ägare af byggnaderna å lägenheterna n:r XI och XXII skulle förbehållas rätt att under sin lifstid, i den mån hinder af förberörda vägförhållanden ej mötte, besitta lägenheterna mot årlig afgäld, motsvarande den som af uppskattningsmännen föreslagits för det fall att lägenheterna ej komme att säljas, eller 5 kronor för n:r XI och 10 kronor för n:r XXII. För att för blifvande köpare af ifrågavarande lägenheter möjliggöra utbyte af skiftesvägarna, ansåge domänstyrelsen, att den norra sidan af den å Müntzings karta med röda linjer utlagda vägen i fortsättning västerut från ägofiguren n:r 53 borde utgöra gräns mot lägenheten n:r X och att den del af Herrängens förberörda ägoskifte, som vore belägen invid den å samma karta utmärkta lägenheten n:r XXII innanför den med streckade röda linjer angifna ägo-gränsen mot Örstorp, borde ingå i försäljningen af torpet Herrängen.

Domänstyrelsen har sålunda i allo godkänt uppskattningsmännens förslag beträffande de obebyggda lägenheterna äfvensom de bebyggda lägenheterna Björklund n:r IX, Grönbacken n:r XIV, Skogen n:r XVI, Brunnstorp n:r XVII och XVIII samt Pattvik n:r XIX.

Öfriga af domänstyrelsen till försäljning föreslagna lägenheter skulle bestå af följande områden:

Lägenhetens namn	Ägofigurer å Müntzings karta	Areal				Saluvärde kronor
		tomt och åker hektar	äng hektar	af-rösnings-jord hektar	impediment hektar	
Korsbäcken n:r I	7—24	2.17.4	0.23	2.52	0.04.8	2,700
Labacken n:r X	32—49, 52, af 50 och af 51	6.35.8	2.23	2.88.5	0.15	4,755
Skepphus n:r XII med Björklund n:r XI	54—116, af 50, af 51 och af 117	7.31.5	1.87.5	12.81.4	0.15.3	6,140
Bibelhus n:r XIII	119—128, 131 och af 117	2.57.2	0.17.4	4.83.9	0.04.6	2,150
Herrängen n:r XXI med Lilla Herrängen n:r XXII	209—216, 218—225	16.36.9	1.53.4	—	0.25	11,265

Härvid är dock att märka, att från det lägenheten Skepphus n:r XII med Björklund n:r XI tillagda område skall undantagas den vid laga skiftet afsatta väg, som framgår öfver lägenheten, äfvensom att från lägenheten Herrängen n:r XXI med Lilla Herrängen n:r XXII skall undantagas den vid laga skifte afsatta väg, som framgår öfver dessa lägenheter.

Genom nådigt beslut den 18 juni 1910 har Eders Kungl. Maj:t anbefallt domänstyrelsen att ombesörja ifrågavarande kronoegendoms skötsel och vård till den 14 mars 1912.

För egen del finner jag mig i allo kunna biträda domänstyrelsens förslag om upplåtande af åtskilliga lägenheter från Kungs Norrby kungsgård till egna hem.

Jag får alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva,

att ofvan omförmälda, med n:r I—XXII betecknade lägenheter må, med af domänstyrelsen föreslagna områden och med undantag hvad beträffar lägenheterna Skepphus n:r XII med Björklund n:r XI och Herrängen n:r XXI med Lilla Herrängen n:r XXII af de öfver dessa lägenheter ledande, vid laga skifte afsatta vägar, hvar för sig från egendomen i vederbörlig ordning afskiljas med iakttagande, att lägenheterna n:r XI och XII skola utgöra en lott, lägenheterna n:r XVII och XVIII likaledes en lott samt lägenheterna n:r XXI och XXII jämväl en lott, samt upplåtas enligt ofvan åberopade nådiga kungörelsen den 31 december 1909 och med iakttagande af de i nådiga brevet till domänstyrelsen samma dag ifråga om tillämpningen af i berörda nådiga kungörelse angifna grunder meddelade närmare bestämmelser, därvid förbehåll bör göras om rätt för lägenheten n:r XIV till utfartsväg öfver n:r XIII på sätt här ofvan angifvits, hvarjämte bör uppställas förut anmärkta förbehåll i fråga om lägenheterna n:r XI och XXII.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till Riksdagen affåtas nådig proposition i ämnet af den lydelse, bilaga . . . till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Herman Schlytern.